

ĐỀ XUẤT DẠY HỌC THƠ VĂN NGUYỄN ĐÌNH CHIỂU TỪ GÓC NHÌN VĂN HÓA NAM BỘ THÔNG QUA HOẠT ĐỘNG NGOẠI KHÓA

TS. Nguyễn Phước Hoàng

Khoa Sư phạm, Trường Đại học Bạc Liêu

Email: Phuochoangdhbl@gmail.com.

Tóm tắt: Nguyễn Đình Chiểu (NĐC) sinh ra và lớn lên trên quê hương Nam Bộ (NB) nên môi trường văn hóa Nam Bộ đã ăn sâu và thấm đẫm trong con người, khiến ông trở thành nhà văn hóa lớn. Bài viết này nhằm đề xuất dạy học thơ văn NĐC từ góc nhìn văn hóa NB thông qua hoạt động ngoại khóa để giúp cho học sinh (HS) tìm hiểu, khám phá nét đẹp riêng của thơ văn ông. Trên cơ sở phỏng vấn giáo viên (GV) một số trường phổ thông trong việc tổ chức dạy học thơ văn NĐC, bài viết đề xuất một số giải pháp dạy học thơ văn ông phải đặt dưới góc nhìn văn hóa NB thông qua hoạt động ngoại khóa như dạy học theo dự án, sinh hoạt chuyên đề, sân khấu hóa, xem phim, cải lương, vở kịch tham quan trải nghiệm thực tế,... nhằm nâng cao chất lượng giờ dạy học, đáp ứng theo yêu cầu đổi mới của chương trình giáo dục phổ thông 2018.

Từ khóa: Dạy học, Nam bộ, ngoại khóa, thơ văn, văn hóa.

Nhận bài: 12/01/2026; Biên tập: 13/01/2026; Phản biện: 19/01/2026; Duyệt đăng: 26/01/2026.

1. Đặt vấn đề

Theo Từ điển tiếng Việt, ngoại khóa là những môn học hoặc hoạt động giáo dục ngoài giờ học chính khóa; còn tổ chức được hiểu là việc sắp xếp, thực hiện các hoạt động nhằm đạt hiệu quả tốt nhất. Từ đó có thể hiểu, tổ chức hoạt động ngoại khóa là việc người dạy chủ động xây dựng kế hoạch, lựa chọn thời gian và địa điểm phù hợp để tổ chức các hoạt động giáo dục ngoài chương trình chính khóa, giúp người học trải nghiệm thực tiễn và bổ sung kiến thức cho bài học lý thuyết trên lớp.

Trên thế giới, hoạt động ngoại khóa đã được các nhà giáo dục quan tâm từ rất sớm. Raboie và Makarenco đều khẳng định giáo dục không thể chỉ giới hạn trong lớp học mà cần được thực hiện thông qua các hoạt động trải nghiệm đa dạng trong đời sống xã hội. Ở Việt Nam, nhiều nhà nghiên cứu cho rằng hoạt động ngoại khóa là bộ phận không thể thiếu của quá trình giáo dục, đặc biệt trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay. Theo Đặng Vũ Hoạt, hoạt động ngoại khóa là hình thức giáo dục thông qua các hoạt động thực tiễn nhằm góp phần hình thành và phát triển nhân cách cho học sinh.

Hoạt động ngoại khóa vì thế giữ vai trò quan trọng trong việc hỗ trợ dạy học chính khóa, góp phần đa dạng hóa hình thức học tập, đáp ứng yêu cầu của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018. Các hoạt động này có thể được tổ chức dưới nhiều hình thức như sinh hoạt chuyên đề, dự án học tập, tham quan, trải nghiệm văn hóa - nghệ thuật.

Nam Bộ là vùng đất giàu bản sắc văn hóa, với hệ giá trị vật chất và tinh thần đặc trưng nhưng vẫn thống nhất trong nền văn hóa Việt Nam. Sinh ra và trưởng thành trên mảnh đất này, Nguyễn Đình Chiểu đã thấm nhuần sâu sắc văn hóa Nam Bộ, thể hiện rõ trong các tác phẩm thơ văn mang đậm dấu

ấn vùng miền. Nhiều tác phẩm của ông được đưa vào chương trình Ngữ văn phổ thông hiện hành ở cả cấp trung học cơ sở và trung học phổ thông.

Tuy nhiên, qua khảo sát thực tế tại các trường ở Bạc Liêu cho thấy việc dạy học thơ văn Nguyễn Đình Chiểu dưới góc nhìn văn hóa thông qua hoạt động ngoại khóa vẫn chưa được chú trọng. Do đó, việc tổ chức hoạt động ngoại khóa gắn với văn hóa Nam Bộ là hướng đi cần thiết nhằm nâng cao hiệu quả dạy học và đáp ứng yêu cầu đổi mới của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Dạy học thơ văn Nguyễn Đình Chiểu dưới góc nhìn văn hóa Nam Bộ theo hình thức dự án

a) Mục đích, ý nghĩa

Dạy học theo dự án là hình thức tổ chức dạy học hiện đại, trong đó người dạy chỉ đóng vai trò tham vấn, điều khiển, còn người học luôn phải chủ động chiếm lĩnh kiến thức, hay nói cách khác việc dạy học theo dự án luôn hướng đến tính tích cực hóa vai trò hoạt động học tập của người học. Do đó, việc dạy học thơ văn NĐC dưới góc nhìn văn hóa NB theo dự án là đúng đắn và phù hợp với tinh thần đổi mới phương pháp dạy học hiện nay. Bởi, dạy học thơ văn NĐC dưới góc nhìn văn hóa NB theo dự án sẽ giúp cho người học phát huy tối đa khả năng sáng tạo và chủ động trong việc mở rộng kiến thức trên lớp gắn liền với tiền đời sống, đồng thời tạo sự hứng thú, sự tự lập, sự cộng tác.

b) Xác định chủ đề và yêu cầu của dự án

Để giúp cho người học khám phá thơ văn NĐC dưới góc nhìn văn hóa NB theo yêu cầu của dự án có liên quan đến nội dung bài học trên lớp, GV cần xây dựng các đề tài, chủ đề liên quan đến bài học về thơ văn NĐC để người học được lựa chọn

thực hiện. Ví dụ 1, dạy đoạn trích Lục Vân Tiên cứu Kiều Nguyệt Nga, giáo viên có thể ra đưa ra các đề tài xoay quanh chủ đề “Thơ văn Nguyễn Đình Chiểu trong đời sống tinh thần của người Nam Bộ”. Từ chủ đề này, GV có chia ra 3 đề tài nhỏ cho các nhóm thực hiện như sau:

- Cuộc đời, con người NĐC gắn bó với quê hương NB;
- Tình cảm yêu mến của người dân NB hôm nay dành cho NĐC;
- Việc lưu truyền thơ văn NĐC trong đồng bào NB từ xưa cho đến nay

Ví dụ 2, dạy học bài Văn tế nghĩa sĩ Cần Giuộc, GV có thể cung cấp các đề tài xoay quanh chủ đề “NĐC trong lòng nhân dân NB” như:

- Du lịch về với vùng đất Cần Giuộc, thăm tượng đài nghĩa sĩ nông dân NB.
- Tư tưởng yêu nước của NĐC đối với thế hệ trẻ hôm nay.
- Sự ngưỡng mộ của nhân dân NB với người nghĩa sĩ Cần Giuộc năm xưa.

Với những đề tài, chủ đề được đặt ra như thế, GV yêu cầu mỗi nhóm lựa chọn tùy vào sở trường và sở thích, năng lực, năng khiếu của từng cá nhân, nhóm để thể hiện sản phẩm bằng bài viết nghiên cứu, hay tờ rơi, tập báo ảnh, hoặc clip, phim,... Sau khi các nhóm lựa chọn và thực hiện xong sản phẩm dự án theo thời gian quy định thì GV yêu cầu các nhóm tiến hành báo cáo, công bố giới thiệu trước Tổ bộ môn, hay cho cả trường.

c) Cách thức thực hiện

Bước 1) Xây dựng kế hoạch thực hiện

Để tổ chức thành công các chủ đề dự án trên, GV hướng dẫn học sinh biết cách xây dựng kế hoạch, đảm bảo các mặt (thời gian, phân công công việc trong nhóm, phương pháp tiến hành, thiết bị cần dùng, kinh phí,...).

Bước 2) Thực hiện dự án

Đây là giai đoạn mà các nhóm tiến hành tổ chức thực hiện dựa trên chủ đề và đề tài dự án. Mỗi nhóm cần xây dựng bản kế hoạch chi tiết cho từng công việc và luôn thể hiện tinh thần làm việc nhóm, khả năng tư duy sáng tạo, khả năng suy nghĩ độc lập và cách giải quyết các vấn đề theo sự sáng tạo riêng. Lưu ý, trong quá trình thực hiện, GV cần động viên, khích lệ các em nhằm phát huy được tất cả những sở trường, năng lực cá nhân để thực hiện đề tài dự án đạt hiệu quả cao nhất.

Bước 3) Thu thập kết quả

Kết quả thực hiện dự án có thể được viết dưới dạng bài viết nghiên cứu, báo cáo, hay tờ rơi, báo tường, tập tranh ảnh, clip, phim,... Bài viết có thể được trình bày trên phần mềm powerpoint, hay dạng văn bản viết, hoặc là các ấn phẩm (bản tin, báo, áp phích), phim, ảnh,...

Bước 4) Công bố sản phẩm

Sản phẩm của dự án có thể được trình bày giữa các nhóm và được giới thiệu trong toàn trường.

Bước 5) Đánh giá dự án

Đây là giai đoạn kết thúc dự án, ngoài việc GV kiểm tra, đánh giá thì bản thân người học cũng như những người tham dự đều tham gia đánh giá. Từ đó, giúp cho người học tự nhận thấy được mặt ưu và mặt khuyết của mình để rút kinh nghiệm cho việc thực hiện đề án tiếp theo.

- Đánh giá phần trình bày Powerpoint

+ Về phần nội dung, phải đảm bảo đầy đủ các ý chính xác, logic, ngắn gọn.

+ Về phần hình thức, số lượng các slide phải đảm bảo tránh dài dòng, các tiêu đề, chính tả, ngữ pháp, sơ đồ, hình nền, phong chữ, phim, ảnh phải chính xác, phù hợp, rõ ràng và có tác dụng hỗ trợ đắc lực cho nội dung bài báo cáo.

+ Về phần hiệu ứng trình chiếu, như hiệu ứng chữ, hình, màu sắc hay liên kết các slide,... phải phù hợp hài hòa góp phần làm rõ nội dung.

- Đánh giá tờ rơi

+ Về phần nội dung tờ rơi, phải ngắn gọn, súc tích thể hiện được ý chính của các chủ đề, lời cuốn được người đọc.

+ Về hình ảnh tờ rơi, phải phù hợp với chủ đề, có sức lôi cuốn, hấp dẫn.

+ Về phần hình thức trang trí tờ rơi, phải thể hiện sự sáng tạo, đẹp mắt phù hợp với nội dung.

- Đánh giá báo tường

+ Về phần nội dung báo tường, phải súc tích thể hiện được nội dung chính của các chủ đề, hấp dẫn, lôi cuốn được người đọc.

+ Về hình ảnh báo tường, phải phù hợp với chủ đề, có sức lôi cuốn, hấp dẫn.

+ Về phần hình thức trang trí báo tường, phải thể hiện sự sáng tạo, đẹp, bắt mắt phù hợp với nội dung.

- Đánh giá tranh ảnh clip, phim

+ Về phần nội dung tranh ảnh, clip, video, phải phong phú, giới thiệu được nội dung của dự án, đồng thời tạo được diễn đàn để tranh luận,...

+ Về phần hình thức clip, đoạn phim có lồng ghép nhạc sao cho phù hợp, hấp dẫn.

+ Đánh giá cao sự sáng tạo của người học.

2.2. Dạy học thơ văn Nguyễn Đình Chiểu dưới góc nhìn văn hóa Nam Bộ theo hình thức sinh hoạt chuyên đề

a) Mục đích, ý nghĩa

Hoạt động sinh hoạt chuyên đề nhằm đảm bảo cho tất cả người học có cơ hội tham gia thực sự vào quá trình học tập. Qua đây, GV tạo cơ hội cho tất cả người học được trao đổi, thảo luận, chia sẻ kiến thức cho nhau. Từ đó góp phần tạo môi trường dạy và học dân chủ, thân thiện giữa GV với HS cũng như giúp các em khám phá sâu những giá trị thơ

văn NĐC gắn liền với các giá trị văn hóa Nam Bộ.

b) Nội dung sinh hoạt

- Về cuộc đời và sự nghiệp của tác gia NĐC:

+ Những giai thoại, tranh ảnh về tác giả, quê hương nơi sinh ra và hoạt động của ông.

+ Những bài viết có liên quan về tác giả và sự nghiệp sáng tác.

- Về thơ văn của tác gia NĐC:

+ Những bài viết nghiên cứu từ góc độ văn hóa NB để hiểu thơ văn NĐC.

+ Sự ảnh hưởng văn hóa NB đối với thơ văn NĐC cũng như sự tác động trở lại của thơ văn ông đối với văn hóa NB.

+ Có thể nói thơ, hát, diễn kịch từ các trích đoạn trong tác phẩm Lục Vân Tiên.

c) Cách thức thực hiện

- Người học thuyết trình:

Người học có thể chuẩn bị cá nhân hoặc theo nhóm, tùy mức độ của nội dung chuyên đề mà viết bài thuyết trình. Sau đó, giáo viên yêu cầu các em trình bày trước lớp và các nhóm còn lại có nhiệm vụ đặt câu hỏi để người đại diện cho nhóm ấy làm rõ vấn đề hơn.

- Người học đóng vai diễn kịch được xây dựng từ tác phẩm:

Trước hết, GV có thể yêu cầu người học đóng vai các nhân vật trong tác phẩm. Điều này nhằm giúp người học được hóa thân vào nhân vật để thấu hiểu, thông cảm với cảnh ngộ, hành động, thái độ, tâm trạng,... của từng nhân vật, đồng thời còn là cơ hội để bản thân HS bộc lộ được thái độ, tư tưởng, tình cảm của bản thân đối với nhân vật. Ví dụ, dạy học đoạn trích Lục Vân Tiên cứu Kiều Nguyệt Nga, yêu cầu nhóm dựa trên đoạn trích mà xây dựng vở kịch để diễn biến tấu theo cảm nhận riêng của nhóm. Qua đó, người học sẽ cảm nhận được vẻ đẹp tâm hồn, tính cách của các nhân vật rất gần gũi với tâm hồn, tính cách của người NB.

Thứ hai, GV có thể yêu cầu người học đóng vai tác giả. Ví dụ, dạy bài Văn tế nghĩa sĩ Cần Giuộc, GV yêu cầu người học hóa thân vào tác giả để cảm nhận được thái độ, tình cảm yêu mến, ngưỡng mộ dành cho những người nghĩa sĩ nông dân NB vì nước quên thân. Không những thế, việc nhập vào vai tác giả còn giúp cho các em có thể lắng nghe được tiếng nói, giọng điệu,... của tác giả gửi gắm vào tác phẩm.

Ngoài ra, GV có thể gợi ý cho người học đọc diễn cảm, nói thơ NĐC,... để các em cảm nhận được cái hay, cái đẹp riêng của thơ văn ông.

2.3. Dạy học thơ văn Nguyễn Đình Chiểu dưới góc nhìn văn hóa Nam Bộ theo hình thức sân khấu hóa

a) Mục đích, ý nghĩa

Sân khấu hóa tác phẩm văn học là nhằm giúp

cho HS chuyển từ hoạt động đọc hiểu văn bản sang hoạt động diễn xuất hóa thân vào nhân vật vừa giúp cho HS vui thích, tạo hứng thú, sáng tạo trong tiếp nhận tác phẩm văn học vừa giúp khám phá tác phẩm cũng như hiểu được những thông điệp mà tác giả gửi gắm vào tác phẩm.

b) Cách thức thực hiện

- Sân khấu hóa có thể tổ chức tại lớp hoặc là ngoài sân trường trong buổi sinh hoạt chung của trường.

- Tập dượt trước để các em thuần thục trong nói năng, cử chỉ, điệu bộ khi diễn xuất.

- Biểu diễn thử: nhằm giúp cho các em thực hiện trước để rút kinh nghiệm cho buổi biểu diễn chính thức cũng như có thể thêm, bớt một vài chi tiết không phù hợp.

- Tổ chức biểu diễn chính thức: Tùy điều kiện cho phép, buổi biểu diễn có thể ban ngày hoặc ban đêm.

- Sau khi biểu diễn kết thúc thì có buổi làm việc rút kinh nghiệm.

2.4. Dạy học thơ văn Nguyễn Đình Chiểu dưới góc nhìn văn hóa Nam Bộ theo hình thức tổ chức cho người học xem đoạn phim, trích đoạn cải lương, vở kịch về các tác phẩm của Nguyễn Đình Chiểu

a) Mục đích, ý nghĩa

Hoạt động này sẽ tạo sự thoải mái, giải trí và tạo điều kiện cho HS vừa chơi vừa học, đồng thời còn giúp các em được tự do bộc lộ quan điểm, thái độ, tình cảm của bản thân về bài học thơ văn NĐC. Qua đó, HS sẽ hiểu sâu hơn nội dung thơ văn ông, bởi nhờ có được những giá trị văn hóa Nam Bộ kết tinh, lắng đọng từ các hình tượng nghệ thuật trong từng tác phẩm.

b) Cách thức thực hiện

- Đối với việc tổ chức tại khuôn viên trường, GV có thể cho các em xem phim, vở cải lương, kịch,... ở các buổi trong ngày, còn nếu tổ chức ở nhà thiết chế văn hóa, hay rạp hát ở địa phương thì nên tổ chức vào buổi tối. Vì vậy, GV cần phải lập kế hoạch và thời gian cụ thể hợp lí để HS có thể tham gia cũng như việc đưa đón đúng giờ, đảm bảo an toàn cho người học.

- Sau khi xem xong các clip, phim, cải lương,... GV cần đặt câu hỏi cho HS thảo luận nhóm tại chỗ hoặc cho phát biểu cảm tưởng của bản thân. Ví dụ, Qua đoạn phim, vở cải lương hay vở kịch về tác phẩm Lục Vân Tiên vừa xem, em hãy phát biểu suy nghĩ về hành động, lời nói của các nhân vật chính diện? Những hành động lời nói của nhân vật ấy giúp em hiểu biết gì về con người NB ở cuối thế kỉ XIX?...

2.5. Dạy học thơ văn Nguyễn Đình Chiểu dưới góc nhìn văn hóa Nam Bộ theo hình thức tham quan trải nghiệm thực tế

a) Mục đích, ý nghĩa

Hoạt động tham quan thực tế nhằm giúp người học có thêm vốn hiểu biết thực tế về nơi sinh ra và lớn lên của NĐC cũng như khám phá ra những nét đẹp về văn hóa NB. Từ đó phục vụ đắc lực cho việc mở rộng những kiến thức bài học ở trên lớp. Không những thế nó còn giúp cho các em có thêm vốn sống, vốn hiểu biết về văn hóa NB từ những trải nghiệm thực tế cũng như có cái nhìn sâu sắc, toàn diện hơn về thơ văn NĐC. Ngoài ra, hoạt động tham quan thực tế còn ra tạo sân chơi lành mạnh, bổ ích cũng như giúp HS thư giãn sau những ngày học tập mệt mỏi, căng thẳng. Hơn nữa, hoạt động này còn đưa bài giảng thơ văn NĐC vào đời thường bằng thực tế sinh động, hấp dẫn.

b) Cách thức tổ chức

- Công tác chuẩn bị:

+ Xác định địa điểm tham quan: Gia Định - Đồng Nai và Ba Tri - Bến Tre, Đài tưởng niệm nghĩa sĩ Cần Giuộc ở Long An,...

* Gia Định - Đồng Nai, nơi NĐC sinh ra và lớn lên. Đây là vùng đất trù phú, giàu có bậc nhất của trung tâm Nam Kỳ lục tỉnh ở giai đoạn cuối thế kỉ XIX và cũng là nơi thu hút, hội tụ những lưu dân tứ xứ tìm đến đây lập nghiệp. Họ là những người cần cù, chịu khó và yêu lao động, mang trong mình khí phách kiên cường, ngang tàng và giàu nghĩa khí, không chịu khuất phục trước bạo quyền, xấu xa. Tất cả những điều này đã ăn sâu vào trong tính cách, tâm hồn con người cũng như trong thơ văn NĐC. Cho nên, đến tham quan địa điểm này, người học sẽ càng thấy tự hào và thêm yêu vùng đất và con người nơi đây.

* Ba Tri - Bến Tre, xưa kia là vùng đất nằm trong địa bàn chiến lược quan trọng của cuộc khởi nghĩa chống Pháp. Đây là vùng đất giáp ranh nối liền căn cứ địa kháng chiến của miền Đông và miền Tây. Thời đại NĐC, Ba Tri vẫn còn là vùng đất hoang vu, hẻo lánh nên rất thuận lợi cho việc tập hợp và xây dựng lực lượng nghĩa quân chống Pháp. Một điều dễ nhận thấy rằng, mảnh đất Ba Tri còn là nơi giàu truyền thống đấu tranh chống giặc kiên cường của nhân dân NB. Chính vì thế, việc chọn đất Ba Tri làm nơi “tị địa” lần cuối cùng và cũng là nơi để ông trút hơi thở trên mảnh đất thân thương này không phải là ngẫu nhiên hay tùy tiện mà có sự tính toán cân nhắc rất kĩ lưỡng ở NĐC. Vì vậy, khi đến Ba Tri để tham quan, học sinh không chỉ biết được lừng của cụ NĐC, mà còn hiểu sâu sắc hơn về mảnh đất và con người nơi đây để nhằm bổ sung cho nội dung kiến thức bài học trên lớp.

* Tượng đài nghĩa sĩ Cần Giuộc được xây dựng ở Long An, nơi mà cách đây hơn một trăm năm vào đêm 16/12/1861 (tức ngày rằm tháng 11 năm Tân Dậu), những nghĩa sĩ Cần Giuộc ở NB vốn là nông

dân “dân ấp, dân lân”, tay lấm chân bùn, vì quá căm phẫn hành động xâm lăng của giặc Pháp, họ đã quả cảm vùng dậy tập kích đồn Tây Dương ở Cần Giuộc, tiêu diệt được nhiều binh lính lẫn tên tri huyện làm tay sai cho giặc Pháp. Trong trận đánh này đã có hơn 20 nghĩa sĩ ngã xuống. Sự hy sinh anh dũng của các nghĩa sĩ Cần Giuộc đã trở thành biểu tượng của lòng yêu nước, tinh thần cao cả và khí phách anh hùng của người dân NB nói riêng, người Việt Nam nói chung trong những năm đầu chống thực dân Pháp xâm lược. Sự hy sinh ấy được NĐC thể hiện một cách hào hùng và đầy bi tráng qua bài Văn tế nghĩa sĩ Cần Giuộc.

+ Xác định thời gian tham quan sao cho phù hợp. Đối với các tỉnh khu vực phía Nam thì quanh năm chỉ có hai mùa: 06 tháng mưa và 06 tháng nắng. Cho nên, để tạo điều kiện thuận lợi cho chuyến tham quan diễn ra thành công, giáo viên nên tổ chức cho HS tham quan vào khoảng giữa tháng 12 dương lịch, đây là thời điểm đầu mùa nắng và cũng là thời gian HS vừa hoàn thành xong học kì I.

+ Cần chuẩn bị những vật chất phục vụ tham quan như: đồ ăn, nước uống, bạt lều trại, phương tiện liên lạc, thuốc men,... Đây là những nhu cầu thiết yếu để phục vụ cho các em trong suốt hành trình tham quan.

+ Nên lập kế hoạch chi tiết và cụ thể cho chuyến tham quan như: thời gian, địa điểm, nội dung, phương tiện đi lại, số lượng thành phần tham gia để trình lên Ban Giám hiệu trường kí duyệt.

+ Liên hệ với địa phương nơi đến để tổ chức chuyến tham quan sao cho bảo đảm và thuận lợi.

+ Cần quan tâm đến phương tiện đưa đón HS nhằm đảm bảo sự an toàn tuyệt đối cho HS.

2.5.3. Tiến hành tham quan

- Tổ chức phương tiện đưa HS đến địa điểm theo kế hoạch.

- Yêu cầu HS tuân thủ theo nguyên tắc của đoàn tham quan đã quy định như đi theo nhóm, không tự ý tách đoàn, đi đâu phải xin ý kiến,...

- Yêu cầu HS luôn giữ trật tự chú ý lắng nghe người hướng dẫn giới thiệu về nơi tham quan và thuyết minh về tác gia NĐC cũng như cảnh vật thiên nhiên và con người nơi đây. GV hướng dẫn HS quan sát thu nhập thông tin, ghi chép những thông tin liên quan đến văn hóa NB.

- Yêu cầu HS sưu tầm những địa danh, từ ngữ, hay giai thoại có liên quan đến cuộc đời và tác phẩm của tác giả NĐC.

2.5.4. Kết thúc buổi tham quan

- Sau buổi tham quan, HS cùng nhau trao đổi, thảo luận để giải quyết những vấn đề thắc mắc.

- Yêu cầu mỗi HS viết bài cảm tưởng thu hoạch sau buổi tham quan. GV có thể đặt câu hỏi như: Qua chuyến tham quan, em hiểu gì về con người và

thơ văn Nguyễn Đình Chiểu? Được tham quan bức tượng đài nghĩa sĩ Cần Giuộc năm xưa, bản thân em có cảm xúc như thế nào?...

3. Kết luận

Từ việc nghiên cứu cơ sở lý luận và thực tiễn giảng dạy Ngữ văn ở trường phổ thông, có thể khẳng định rằng tổ chức hoạt động ngoại khóa gắn với tiếp cận văn hóa NB giữ vai trò quan trọng trong việc nâng cao hiệu quả dạy học thơ văn NĐC. Hoạt động ngoại khóa không chỉ là hình thức bổ trợ cho dạy học chính khóa mà còn là con đường hữu hiệu giúp học sinh mở rộng hiểu biết, gắn tri thức sách vở với trải nghiệm thực tế, qua đó tiếp cận tác phẩm văn học một cách sâu sắc và toàn diện hơn. Việc đặt thơ văn NĐC trong không gian văn hóa Nam Bộ thông qua các hoạt động ngoại khóa giúp học sinh hiểu rõ hơn bối cảnh lịch sử - văn hóa hình thành tác phẩm, cảm nhận được vẻ đẹp của ngôn ngữ, hình tượng nghệ thuật cũng như tư tưởng nhân văn, yêu nước mà nhà thơ gửi gắm. Thông qua các hình thức tổ chức đa dạng như sinh hoạt chuyên đề, dạy học theo dự án, sân khấu hóa, tham quan trải nghiệm hoặc tiếp cận các loại hình nghệ thuật dân gian, học sinh được tham gia chủ động vào quá trình chiếm lĩnh tri thức, từ đó hình thành năng lực cảm thụ văn học gắn với bối cảnh văn hóa vùng miền.

Bên cạnh đó, cách tiếp cận này còn góp phần đổi mới phương pháp dạy học Ngữ văn theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực học sinh của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018. Giáo viên không chỉ đóng vai trò truyền đạt tri thức mà trở thành người tổ chức, hướng dẫn và hỗ trợ các hoạt động học tập; học sinh được rèn luyện năng

lực tự học, hợp tác, tư duy phản biện và khả năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn.

Tóm lại, tổ chức hoạt động ngoại khóa trong dạy học thơ văn NĐC dưới góc nhìn văn hóa Nam Bộ là hướng tiếp cận phù hợp, có tính khả thi và hiệu quả cao. Cách tiếp cận này không chỉ góp phần nâng cao chất lượng dạy học Ngữ văn ở trường phổ thông mà còn có ý nghĩa trong việc giáo dục truyền thống, bồi dưỡng tình yêu quê hương, đất nước và ý thức giữ gìn, phát huy các giá trị văn hóa dân tộc cho học sinh trong giai đoạn hiện nay ■

Tài liệu tham khảo

- [1]. Chính phủ (2015). *Quyết định số 404/QĐ-TTg về đổi mới chương trình, sách giáo khoa giáo dục phổ thông*.
- [2]. Bộ giáo dục và Đào tạo (2018). *Chương trình giáo dục phổ thông, (ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo)*.
- [3]. Đảng Cộng sản Việt Nam, Ban Chấp hành Trung ương khóa XI (2013). *Nghị quyết số 29 - NQ/TW*.
- [4]. Đặng, V. Hoạt (1997). *Hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp ở trường trung học cơ sở*. Hà Nội: Nxb. Giáo dục.
- [5]. Đỗ Đức Hiểu (1964). *Rabole (1494 -1553)*. Hà Nội: Nxb. Hội Nhà văn.
- [6]. Đỗ Ngọc Thống (Chủ biên) (2020). *Hướng dẫn dạy học môn Ngữ văn Trung học phổ thông theo chương trình Giáo dục phổ thông 2018*. Hà Nội: Nxb. Trường Đại học Sư phạm.
- [7]. Gritsenko L.I. (2006). *Quan niệm về giáo dục của A. S. Makarenko dưới ánh sáng tri thức khoa học hiện đại*. Tạp chí Sư phạm học, số 2.
- [8]. Hồ Chí Minh (2000). *Toàn tập*. Hà Nội: Nxb. Chính trị Quốc gia, tập 8. tr.74.
- [9]. Hoàng Phê (2002). *Từ điển tiếng Việt*. Nxb. Đà Nẵng.

Teaching the poetry and prose of Nguyen Dinh Chieu from the perspective of Southern Vietnamese culture through extracurricular activities

Dr. Nguyen Phuoc Hoang

Faculty of Education, Bac Lieu University

Email: Phuochoangdhbl@gmail.com.

Abstract: Nguyen Dinh Chieu was born and grew up in the Southern region of Vietnam, so the Southern cultural environment deeply ingrained itself in him, making him a great cultural figure. This article aims to propose teaching Nguyen Dinh Chieu's poetry and prose from the perspective of Southern Vietnamese culture through extracurricular activities, enabling students to explore and appreciate the unique beauty of his literary works. Based on interviews with the teachers from several general schools regarding their current practices in teaching Nguyen Dinh Chieu's works, the article proposes several solutions for teaching his poetry and prose, suggesting that these should be viewed from a Southern cultural perspective through extracurricular activities such as projectbased learning, thematic discussions, dramatization, film screenings, traditional Vietnamese opera (Cai luong), and fieldtrip experiences. These approaches aim to enhance teaching quality and meet the innovation requirements of the 2018 General Education Program.

Keywords: Teaching and learning, Southern Vietnam, extracurricular activities, poetry and prose, culture.